

Hakemli Yazılar / *Refereed Papers* Örnek Olay İncelemeleri / *Case Studies*

İlkokul İkinci Sınıf Öğrencilerinin Okuma Tercihleri ve Kütüphanelerden Beklentileri Üzerine Nitel Bir İnceleme

A Qualitative Study on the Reading Preferences and Expectations of Second-Grade Students from Libraries

Hülya Kartal*, Fatih Güner**, Cemal Çelik**, Mehmet Soyuçok** ve Reis Beşer**

Öz

Çocuğun, okuma kültürünü edinmesindeki etkili araçlardan biri olan çocuk kitaplarıyla tanışması ve okul dışında kütüphaneye erişimi onun okuma eylemini yaşamının temel bir gereksinimi olarak içselleştirmesini sağlar. Araştırma ile 2017-2018 eğitim-öğretim yılında kütüphane üyeliği bulunan ilkokul ikinci sınıf öğrencilerinin okuma tercihleri ve kütüphanelerden beklentilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, “bütüncül çoklu durum” deseni ile tasarlanmıştır. Araştırma verileri, ölçüt örnekleme aracılığıyla belirlenen 12 ilkokul ikinci sınıf öğrencisi ile görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Bulgular, öğrencilerin üç kütüphaneden toplamda 15 farklı eseri sıklıkla ödünç aldıklarını göstermiştir. Öğrencilerin yarıya yakınının sessiz okuma ortamlarını ve Mustafa Orakçı ile Jeff Kinney'nin eserlerini tercih ettikleri belirlenmiştir. Sonuçlar, öğrencilerin kütüphanelerde eser sayısının artırılması ve eğlenceli eserlere daha fazla yer verilmesini istediklerini göstermiştir.

Anahtar kelimeler: İlkokul öğrencisi; kütüphane; okuma tercihi.

Abstract

Introducing children's books to children, which is one of the most effective means of enabling them to develop their reading culture, and using libraries out of school time allow them to recognize reading as a basic requirement of life. This study aimed to determine the reading preferences and expectations of second-grade students in primary schools from libraries in the 2017-2018 school year. This study employed a holistic, multi-case study design. The data were collected through interviews with 12 second-grade students, which were selected by criterion sampling method. The findings showed that a total of 15 books were frequently

* Prof. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi. E-posta: hkartal@uludag.edu.tr

Prof. Dr., Uludağ University Faculty of Education, Turkey.

** Lisansüstü öğrencisi, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Student, Uludağ University Institute of Educational Sciences, Turkey.

Geliş Tarihi - Received: 01.08.2019

Kabul Tarihi - Accepted: 09.12.2019

borrowed from the three libraries by the second-grade students. The results also revealed that almost half of the students preferred reading books in quiet environments and opted for the books penned by Mustafa Orakçı and Jeff Kinney. The students in this study reported that they want the libraries to increase the number of books they offer and to offer more entertaining books.

Keywords: *Primary school student; library; reading preference.*

Giriş

International Reading Association'a (Uluslararası Okuma Derneği) (2010, s. 2) göre kütüphaneler, akademik başarının artırılması hedefine ulaşılmasında önemli bir ihtiyacı karşılamaktadır. Okul programlarına katkıda bulunma, çocuğu kitapla buluşturma, çocuğa okuma kültürü kazandırma işlevleriyle kurulan çocuk kütüphaneleri, onların yaşamın ilk yıllarından itibaren çocuk edebiyatı eserleriyle buluşturulmasında önemli görevler üstlenmektedir. Çocuk kütüphanelerinin temel amacı, çocuklara kitapları sevdirmek ve onların kütüphaneleri etkin şekilde kullanmalarını sağlamaktır (Karadeniz, 2011, s. 843). Çocuk kütüphaneleri, topluma katılımın sağlanması (Yılmaz, 2008, s. 172), okuma alışkanlığının kazanılması (Devrimci, 1993, s. 19) ve yaşam boyu öğrenme becerilerinin edinilmesinde (IFLA, 2011, s. 546) etkili ortamlardan biri olarak görülmektedir. Gençlere kendilerini mutlu hissettirecek bir kütüphane, onlar için yaşam boyu okuma ve öğrenmeye açılan bir kapı olabilir (Trim, 2004, s. 183).

Okumanın bireyde alışkanlığa dönüşmesi, onun erken yaşlarda kitaplarla buluşmasına bağlıdır (Önerli, 1967, s. 209). Aile ortamı, ebeveyn-öğretmen tutumu, basılı materyallerin nitelikleri, bireysel özellikler, ekonomik durum ve toplumun kültürel yapısı, erken yaşlarda okumanın alışkanlığa dönüşmesinde etkili olabilmektedir (Aytaş ve Altunbay, 2016, s. 167-168). Çocuğun okuma alışkanlığı edinebilmesine, anne, baba, öğretmen, yazar ve kütüphaneci kitap ile çocuk arasında köprü görevi üstlenerek yardımcı olmaktadır (Yağcı, 2007, s. 65). Ayrıca kütüphane personelinin, kütüphanecilik hizmetleri ve halkla ilişkiler konularında donanımlı olması gerekir (Alkan, 1992, s. 138; Coşkun Sayer, 2007, s. 70; Ersoy, 2009, s. 46; Karataş Ateş, 2013, s. 3). Çocukların ilgisini çekebilecek şekilde düzenlenmiş ve güler yüzlü personeli bulunan kütüphaneler, çocuklarda okuma gereksinimini ortaya çıkaracak yaklaşımın önemli bir parçası olarak görülebilir. Kütüphanelerin toplumun sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan kalkınmasını destekleme, toplumun bilgi okur-yazarlığı becerisini kazanmasını sağlama ve halkın bilgi edinme ihtiyacını karşılama (Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği, 2012) gibi toplumsal işlevleri vardır. Halk kütüphaneleri ile farklı toplum ve kültürlerde çeşitli bilgi ve fikirlere erişim sağlanmakta, demokratik toplum yapısının gelişmesine katkıda bulunmaktadır (Alaca, 2015, s. 4; Altay ve Todorova, 2016, s. 11).

Çağdaş anlamda halk kütüphanelerinin 1850 yılında İngiltere'deki ilk kütüphane yasasının uygulanması ile ortaya çıktığı bilinmektedir (Keseroğlu, 1989, s. 33). Çocuk kütüphaneciliğinin başlangıcı ise 19. yüzyılın sonlarına doğru İngiltere ve ABD'deki halk kütüphanelerinde çocuk ve gençlere yönelik bölümler oluşturulmasına dayanmaktadır. Kütüphane hizmetleri ile ilgili ABD'de eğitim alan Avrupalı kütüphanecilerin çabalarıyla 1920 yılında Brüksel'de, 1923 yılında Paris'te ilk çocuk kütüphaneleri kurulmuştur. Almanya, Danimarka, Hırvatistan, Norveç, Finlandiya, Rusya, Hindistan, Japonya, İran, Hindistan ve Ürdün'de öncelikle halk kütüphaneleriyle gençlere ve çocuklara hizmet verilmiş ardından halk kütüphanelerinden bağımsız olarak çocuk kütüphaneleri kurulmuştur (Karadeniz, 2011, s. 842). Ülkemizde ilk çocuk kütüphanesi 1925 yılında Akhisar'da kurulmuştur. Bu kütüphaneyi, 1937 yılında İstanbul ve 1955 yılında Ankara'da kurulan çocuk kütüphaneleri izlemiştir (Önal, 2006, s. 14). Avrupa'daki çocuk kütüphaneciliğini göz önüne alan Yurttabir

(1956, s. 49), ülkemizde çocuk kütüphaneciliğinin başlangıcını 1952 yılı olarak kabul etmiştir. Amerikalı kütüphaneci Thompson'ın (1952, s. 24-25) ülkemizdeki kütüphaneleri konu alan raporda sunduğu öneriler, ülkemizdeki kütüphanecilik hizmetlerine hız kazandırmıştır.

Ülkemizdeki halk kütüphaneleri, Kültür Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü (KYGM) bünyesinde, Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği (2012) ve Kütüphane Hizmet Esasları Genelgesi'ne (2012) göre faaliyet göstermektedir (Cengiz, 2017, s. 11). Bu yasal dayanaklar, Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı halk, çocuk, edebiyat müze kütüphaneleri ile Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nin hizmet esaslarını düzenlemektedir (KYGM, 2018). Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği'nde (2012) yer verilen "Başta çocuklar olmak üzere, hizmet verilen yöre halkında okuma kültürü ve kütüphane kullanma alışkanlığı yaratır ve güçlendirir", "Çocuk ve gençlerin zihinsel yaratıcılıklarını geliştirmelerini destekler ve bu yönde fırsatlar sağlar" ifadeleri, çocuklara ve gençlere yöneliktir. Bu yönetmelikte çocuk kütüphanesi, "İl veya ilçe halk kütüphanesine bağlı olarak on dört yaşına kadar olan çocuklara ayrı bir binada hizmet veren kütüphane" (Halk Kütüphanesi Yönetmeliği, 2012) olarak tanımlanmaktadır. 2017 yılı itibariyle ülkemizdeki halk kütüphanelerinin sayısı 1141'dir. Bu kütüphanelerden 25.091.232 okuyucu yararlanmaktadır. Buna karşın halk kütüphanelerine kayıtlı üye sayısı ise 2.201.039'dur. Bu üyelerin %42'sini 0-14 yaş aralığındaki çocuk üyeler oluşturmaktadır (KYGM, 2018). Tablo 1'de ülkemizdeki halk kütüphaneleri ile ilgili verilere yer verilmektedir.

Tablo 1

Ülkemizdeki halk kütüphanelerine ilişkin veriler (KYGM, 2018)

	Halk kütüphanesi	Çocuk kütüphanesi	Yazma eser kütüphanesi
İl merkezi	150	38	13
İlçe merkezi	691	4	1
Kasaba/ Köy	241	3	0

Tablo 1 incelendiğinde çocuk kütüphanelerinin beşte dördünden biraz fazlasının il merkezinde bulunduğu görülmektedir. Ülkemizde il merkezi dışında sadece yedi çocuk kütüphanesinin olduğu görülmektedir. Bu durum, çocuk kütüphaneciliğinin ilçe merkezi, belde ve köylerde halk kütüphanelerinde oluşturulan çocuk bölümleri aracılığıyla yürütülmesinin bir sonucu olabilir. Tablo 1'de yer verilen verilerin yanı sıra halk kütüphanelerinin niteliği, çocuk ve gençlere yönelik işlevini yerine getirebilme düzeyi ve günün değişen koşulları ile uyumlu hizmetler yürütmesi (Altay, Todorova ve Dursun, 2013, s. 188) önemli başlıklar olarak ele alınmalıdır. Çünkü başarılı bir kütüphane hedef kitlesini tanımalı ve hedef kitlesinin ihtiyaçlarını karşılamada farklı yöntemler geliştirmelidir (Hashempour ve Sapchi, 2015, s. 59). Bu nedenle ülkemizdeki çok sayıdaki halk kütüphanesinde, çocuk ve gençlere yönelik proje, yarışma, şenlik ve etkinlikler (sergi, oryantasyon programları, gezi, imza günü vb.) gerçekleştirilmektedir (Altay ve diğerleri, 2013, s. 196-197).

Toplumda okuryazarlık kültürünün canlı tutulması, çocukların kütüphane kullanma alışkanlığını kazanmalarına bağlı olup (Nergis, 2011, s. 1141) bu alışkanlığın kazanılmasında yapılacaklardan biri, çocuklara keyif alacakları bir kütüphane ortamı sunulmasıdır. Bu nedenle çocuk kütüphaneleri toplumun yetiştiği, çocuklara ait mekanlar olarak tasarlanmalıdır. Ayrıca okuma sevgisi ve okuma alışkanlığı genellikle bireyin doğumundan ergenliğe kadar uzanan süreçte kazanılmaktadır (İnce Samur, 2017, s. 212). Okuma alışkanlığı, ev kitaplığı ve okul kütüphanesi ile başlamakta ve kütüphaneler ile hayat boyu devam etmektedir (Akman ve Akman, 2017, s. 285). Alanyazında da (Bayram, 1990, s. 10; Cevher, 2015, s. 4; Durulap, Durualp ve Çiçekoğlu, 2013, s. 170; Ekici, 2014, s. 31; Gönen, Temiz ve Akbaş, 2015, s. 87; Kurulgan ve Çekerol, 2008, s. 240; Sevmez, 2009, s. 16; Yılmaz, 2000, s. 458) kütüphane kullanımının, çocukların okuma tutum ve alışkanlıklarını

olumlu yönde etkilediği ifade edilmektedir. 7-10 yaş grubu çocukların, okuma-yazma öğrenmeleriyle birlikte bilinçli olarak kitap seçmeye başlamaları, okuma isteğini yoğun olarak yaşamaları ile sonuçlanmaktadır (Aytaş ve Altunbay, 2016, s. 174).

Araştırma ile çalışma kapsamına alınan ilkökul ikinci sınıf öğrencilerinin kütüphanelerden beklentileri ve okuma tercihlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Erken okuryazarlık döneminin ardından okuryazarlık basamağına geçen ilkökul çağındaki çocuklarda okuma isteği uyandıracak kaynak ve uygulamaların sürekliliği kritik önem taşımaktadır. Ülkemizde ilkökul birinci sınıftaki öğrencilerin büyük bir çoğunluğu özel bir durum olmadığı sürece eğitim-öğretim yılının ilk yarısında okuma-yazmayı öğrenmekte ve ardından okuma-yazma becerilerinin çok yönlü desteklendiği bir döneme girmektedir. Öyle ki birinci sınıfın sonunda öğrenciler akıcı bir şekilde okuyarak okuduklarını anlayabilecek düzeye gelmektedirler. Bu dönemde okuma becerilerinin gelişimine etki edecek unsurlardan biri de kütüphanelerden yararlanılması ve okuma tercihlerinin belirmeye başlamasıdır. Bu bağlamda ilkökul birinci sınıfta öğretmenleri tarafından kütüphanelerle tanıştırılan öğrencilerin, ikinci sınıfta kütüphaneye erişimleri önemli görüldüğünden araştırma, ilkökul ikinci sınıf düzeyi bağlamında yürütülmüştür. Araştırma ile aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

1. Öğrenciler kütüphanelerdeki eserlerden en sıklıkla hangilerini tercih etmektedirler?
2. Son bir yıl içerisinde kütüphaneden en sıklıkla eser ödünç alan öğrencilerin okuma tercihleri nasıldır?
3. Son bir yıl içerisinde kütüphaneden en sıklıkla eser ödünç alan öğrencilerin kütüphanelerden beklentileri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma, durum çalışması desenlerinden “bütüncül çoklu durum” deseni ile tasarlanmıştır. Bütüncül çoklu durum deseninde, alt birim veya tabakaları bulunmayan birden fazla durum kendi içinde bütüncül olarak ele alınmaktadır (Yin, 1994, s. 39). Bu çalışmada, ilkökul ikinci sınıf öğrencilerinin okuma tercihleri ve kütüphanelerden beklentileri iki alt başlıkta ve kendi içinde bütüncül olarak incelenmektedir.

Çalışma Grubu

Araştırma ile Bursa'nın iki merkez ilçesindeki iki ve Eskişehir il merkezinden bir kütüphaneye araştırmacılar tarafından ulaşılmıştır. Araştırmada kütüphaneye sıklıkla erişim sağlayan öğrencilerin okuma tercihleri ve kütüphanelerden beklentilerini belirlemek için çalışma grubunun oluşturulmasında ölçüt örnekleme tercih edilmiştir. Bu çerçevede, her bir kütüphaneye en fazla erişim sağlayan beşer öğrenci olmak üzere toplamda 15 öğrenci ile görüşülmesi planlanmış ancak üç ebeveyninden araştırma için izin alınamamıştır. Bu nedenle çalışma grubu, 12 ilkökul ikinci sınıf öğrencisinden oluşturulmuştur. Ulaşılan kütüphanelerin buldukları yerleşim birimleri, kütüphanelere aktif üye olan ve araştırma kapsamında görüşülen öğrenci sayıları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2

Ulaşılan kütüphanelerin yerleşim birimi, aktif üye olan ve görüşülen öğrenci sayısı bilgileri

Kütüphane	Yerleşim birimi	Aktif üye sayısı	Görüşülen üye sayısı
Birinci Kütüphane	Bursa/ Nilüfer	67	4
İkinci Kütüphane	Bursa/ Yıldırım	66	4
Üçüncü Kütüphane	Eskişehir/ Merkez ilçe	125	4
Toplam		258	12

Son bir yılda kütüphaneden en sık eser ödünç alan ve çalışma grubuna alınan öğrenciler, eser ödünç alma sıklıkları ve kod isimleri ile birlikte Tablo 3’te sunulmaktadır.

Tablo 3

Çalışma grubuna alınan öğrenciler ve eser ödünç alma sıklıkları

Birinci Kütüphane	n	İkinci Kütüphane	n	Üçüncü Kütüphane	n
Nihal	74	Zeren	125	Neşe	18
Nehir	55	Işık	107	Arzu	18
Toros	48	Yunus	77	Meral	13
Tarık*	47	Egemen	67	Kemal	12
Tuna	39	Orçun*	65	Aykut*	12

*Ailelerinin onaylamaması nedeniyle görüşülemeyen öğrenciler

Araştırma için ailelerinden izin alınan ve bu doğrultuda çalışma grubuna alınan 12 öğrenciden 8’i kız, 4’ü ise erkektir. Aykut, Orçun ve Tarık’ın ailelerinden araştırma için izin alınamadığından bu öğrenciler çalışma grubundan çıkarılmışlardır. Tablo 3 incelendiğinde, son bir yıl içerisinde (24 Ekim 2017 - 23 Ekim 2018 tarihleri arasında) Zeren ve Işık’ın 100’den fazla; Yunus, Nihal, Egemen ve Nehir’in ise 50’den fazla eser ödünç aldığı görülmektedir.

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, çalışma grubuna alınan 12 öğrenci ile yapılan görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Nitel araştırmalarda yer verilen görüşmeler genellikle yüz yüze gerçekleştirilmektedir (Karasar, 2007, s. 165). Araştırma ile öğrencilerin okuma tercihleri ve kütüphanelerden beklentileri araştırmacılar tarafından üçü tarafından yüz yüze yürütülen görüşmeler ile belirlenmiştir. Kütüphaneye erişim sıklığı en fazla olan 12 öğrenciye üç araştırmacı tarafından aşağıdaki görüşme soruları yöneltilmiştir:

1. En çok nerede okumaktan hoşlanırsın? Neden burada okumaktan hoşlanıyorsun?
2. Kitaplarını okumaktan hoşlandığın yazar/lar kimdir?
3. Okudukların arasında en sevdiğin kitaplar hangileriydi? Bu kitapları neden sevdin?
4. Şu ana kadar okuyup hoşlanmadığın kitap/lar var mı? Varsa, bu kitaplar hangi kitaplar ve bunları sevmeme nedenini söyleyebilir misin?
5. Kütüphanelerden/Kütüphane görevlilerinden kitaplar ile ilgili isteklerin nelerdir?

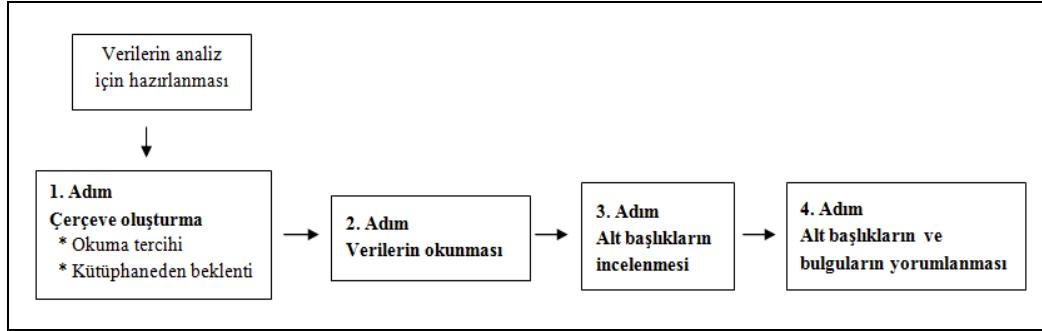
Araştırmada görüşmeler gerçekleştirilmeden önce kütüphane kayıtlarından elde edilen veli iletişim bilgileri aracılığıyla velilere ulaşılmış ve öğrencilerle yapılacak görüşmeler için velilerin izni alınmıştır. Araştırma, çalışma grubuna alınan öğrencilerin 2017-2018 eğitim-öğretim yılında ilkökul ikinci sınıf öğrencisi oldukları süre ile sınırlı tutulmuştur. Görüşmeler ise 24-28 Ekim 2018 tarihleri arasında rehberlik öğretmenleri odası, kütüphane ve çocukların evleri olmak üzere ailelerin uygun gördükleri yerlerde gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri, görüşmeyi yürüten araştırmacılar tarafından görüşmeler sırasında not tutularak kayıt altına alınmıştır.

Verilerin Analiz Edilmesi

Araştırma verileri betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Betimsel analizde araştırma veya görüşme sorularından hareketle analiz için çerçeve oluşturulmaktadır. Araştırma verileri, araştırmaya uyarlanan ve Şekil 1’de yer verilen betimsel analiz yaklaşımına (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s. 224) göre analiz edilmiştir.

Görüşmeler ile elde edilen verilerin analizi için öncelikle araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenen “Okuma tercihi” ve “Kütüphaneden beklenti” başlıklarından

hareketle iki çerçeve oluşturulmuştur. Ardından bu iki çerçeveye göre elde edilen veriler okunmuştur. Daha sonra okunan veriler el ile kodlanarak düzenlenmiş ve alt başlıklar sıralanmıştır. Son olarak bulgular yorumlanmış, gerekli noktalarda doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Veri analizinde araştırmacı tarafından el ile kodlama yöntemi tercih edilmiştir. Alt temalara ulaşılan “Öğrencilerin okuma ortamı tercihleri”, “Öğrencilerin eserleri sevme ve sevmeme nedenleri” ve “Öğrencilerin kütüphanelerden beklentileri” ile ilgili analizlerde veriler gruplandırılırken iki araştırmacı arasında tam olarak görüş birliği sağlanmıştır. Herhangi bir verinin gruplandırılmasında görüş ayrılığı yaşanmamıştır.

Şekil 1. Araştırmaya uyarlanan betimsel analiz yaklaşımı

Bulgular

Araştırma ile elde edilen bulgular, “Öğrencilerin okuma tercihlerine ilişkin bulgular” ve “Öğrencilerin kütüphanelerden beklentileri” başlıkları altında sunulmuştur.

Öğrencilerin Okuma Tercihlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde “Öğrenciler kütüphanelerdeki eserlerden hangilerini en sıklıkla tercih etmektedirler?” şeklindeki araştırma sorusuna cevap aranmıştır. Tablo 4’te en sık ödünç alınan eserler ve bu eserlerin ödünç alınma sıklığı sunulmaktadır.

Tablo 4’te üç kütüphaneden farklı eserlerin sıklıkla ödünç alındığı görülmektedir. Bulgular, üç kütüphanede toplamda 15 farklı eserin sıklıkla ödünç alındığını göstermektedir. Ayrıca ilk iki kütüphaneden alınan eserlerin aynı yazarlar tarafından yazılan eserler olması dikkat çekmektedir.

Tablo 4

En sıklıkla ödünç alınan eserler ve ödünç alınma sıklıkları

	Eser adı	n
Birinci Kütüphane	Saftirik Greg'in Günlüğü 1: Bu benim!	2
	Saftirik Greg'in Günlüğü 8: Batsın bu dünya!	2
	Saftirik Greg'in Günlüğü 6: Panik yok!	2
	Saftirik Greg'in Günlüğü 9: Bende bu şans varken!	2
	Levent: Dilek kutusu açılıyor.	2
İkinci Kütüphane	Saftirik Greg'in Günlüğü: Türünün son örneği	12
	Türkiye'yi Geziyorum: Levent Kapadokya'da	10
	Levent: Palyaço hafiye	9
	Türkiye'yi Geziyorum: Levent Mardin'de	9
	Türkiye'yi Geziyorum: Levent Pamukkale'de	9
Üçüncü Kütüphane	Minişlerin Büyük Defilesi	9
	Alaaddin ve Sihirli Lambası	8
	Küçük Denizkızı	7
	Mercek Altında İletişim	6
	Pamuk Prenses	5

Araştırmanın bir diğer sorusu “Son bir yıl içerisinde kütüphane aracılığıyla en sık eser ödünç alan öğrencilerin okuma tercihleri nasıldır?” şeklindedir. Bu araştırma sorusu ile öğrencilerin okuma ortamı tercihleri, okumaktan hoşlandıkları eserler ve yazarlara ilişkin bulgular incelenmektedir. Bu bağlamda öğrencilere “En çok nerede okumaktan hoşlanırsın? Neden burada okumaktan hoşlanıyorsun?” soruları sorulmuştur. Öğrencilerin okuma ortamı tercihlerine Tablo 5’te yer verilmektedir.

Tablo 5’e bakıldığında, kütüphanelerden en sık eser ödünç alan öğrencilerin okuma ortamları olarak kütüphaneleri ve kendi odalarını tercih ettikleri görülmektedir. Araştırma kapsamına alınan bazı öğrenciler ise sessiz olan herhangi bir ortamda okuyabileceklerini ifade etmişlerdir. Kütüphaneyi okuma ortamı olarak seçen öğrencilerin tamamı bu duruma kütüphanelerin sessiz oluşunu gerekçe göstermişlerdir. Örneğin, kütüphaneyi okuma ortamı olarak seçen Işık, bu seçimini ve gerekçesini “*Kütüphanelerde okumaktan hoşlanıyorum. Okurken sessizlik olmalı.*” şeklinde ifade etmiştir. Kendi odalarını okuma ortamı olarak tercih eden öğrenciler, odalarının sessiz olduğunu, odalarında kendilerini rahat hissettiklerini ve okuma için en uygun ortamın kendilerine ait odaları olduğunu dile getirmişlerdir. Örneğin Zeren, okumayı sevdiği ortam ile ilgili olarak “*Odamda. Bilgisayar açık olmadığı sürece masamda okumayı seviyorum. Çünkü odam daha sessiz.*” şeklinde görüş bildirmiştir. Öğrenciler arasında sessiz olan her ortamda okuma yapılabileceği yönünde görüş bildiren öğrenciler de olmuştur. Bu öğrencilerden Yunus görüşme sorusunu “*Sessiz alanda. Sessiz olması.*” şeklinde cevaplamıştır.

Tablo 5

En sık eser ödünç alan öğrencilerin okuma ortamı tercihleri

Tercih edilen ortam	n	Ortamın tercih edilme nedeni	n
Kütüphane	5	Kütüphanelerin sessiz olması	5
Çocuk odası	5	Odasının sessiz olması	2
Sessiz ortamlar	2	Odasında kendisini rahat hissetmesi	2
		Okuma için en uygun ortamın kendi odası olması	1

Kütüphaneden en sıklıkla eser alan öğrencilerin yazar tercihlerini belirlemek için onlara “Kitaplarını okumaktan hoşlandığın yazar/lar kimdir?” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin eserlerini okumaktan hoşlandıkları dolayısıyla tercih etme eğiliminde oldukları yazarlar Tablo 6’da sunulmaktadır.

Tablo 6

En sık eser ödünç alan öğrencilerin yazar tercihleri

Yazar	n	Yazar	n	Yazar	n
Mustafa Orakçı	3	Fatih Dikmen	1	Necla Çandağ	1
Jeff Kinney	2	Gülten Dayıoğlu	1	Zeynep Sevde	1
Birsen Ekim Özen	1	İsmail Bilgin	1	<i>Cevap verilemedi</i>	2
Ceren Kerimoğlu	1	Mevlana İdris	1		
Erkan İşeri	1	Muzaffer İzgü	1		

Tablo 6’ya göre kütüphaneden en sık eser ödünç alan 12 öğrenciden 3’ünün okumaktan hoşlandıkları yazar, “Levent” dizisinin yazarı Mustafa Orakçı’dır. Öğrencilerden ikisinin ise okumaktan hoşlandıkları yazar “Saftirik” dizisinin yazarı Jeff Kinney’dir. Görüşmelerde iki öğrencinin herhangi bir yazar ismi veremedikleri göz önüne alındığında, 10 öğrencinin 15 yazarı okumaktan hoşlanılan yazar olarak belirttikleri anlaşılmaktadır. Bu durum, bazı öğrencilerin okumaktan hoşlanılan yazar ile ilgili soruya, birden fazla yazar ismiyle cevap vermelerinden kaynaklanmaktadır.

Kütüphaneden en sık eser ödünç alan öğrencilerin okumayı sevmedikleri ve sevmedikleri eserler, “Okudukların arasında en sevdiğin kitaplar hangileriydi? Bu kitapları neden sevdiğin?” ve “Şu ana kadar okuyup hoşlanmadığın kitap/lar var mı? Varsa, bu kitaplar

hangi kitaplar ve bunları sevmeme nedenini söyleyebilir misin?” soruları ile belirlenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 7’de sunulmaktadır.

Tablo 7

En sık eser ödünç alan öğrencilerin sevdikleri ve sevmedikleri eserler

Sevilen eserler	n	Sevilen eserler	n
Saftirik dizisi	3	Küçük Kara Balık	1
Levent dizisi	2	Mavi Gece Kedisi Piksel	1
Alaaddin’in Sihirli Lambası	1	Mum Bebek	1
Badem Operasyonu	1	Parıltı Perisi Parla	1
Ben Mutlu muyum?	1	Parmak Çocuk	1
Beyaz Papatyalı Şapka	1	Vampir dizisi	1
Çanakale’nin İsimsiz Kahramanları	1	Sevilmeyen eserler*	n
Çılgın Gezginin El Kitabı	1	A... K... Ç... A...	1
Çocuk Olmaya Hakkım Var	1	D... O...	1
Hayvan Atlası	1	1... D...	1

*Eser adındaki her sözcüğün ilk harflerine yer verilmektedir.

Tablo 7’de yer verilen bulgulara bakıldığında, neredeyse her bir öğrencinin severek okuduğu eserlerin birbirinden farklı olduğu ve öğrencilerin 16 farklı eseri, okumayı sevdikleri eser olarak ifade ettikleri görülmektedir. Ayrıca “Levent” ve “Saftirik” dizilerinin öğrenciler tarafından diğer eserlere göre kısmen daha çok sevildiği; diğer taraftan görüşme yapılan öğrencilerden üçünün sevmeyen birer eser olduğu belirlenmiştir. Tablo 8’de kütüphaneden en sık eser ödünç alan öğrencilerin, okumayı sevdikleri ve sevmedikleri eserler için sundukları gerekçelere yer verilmektedir.

Tablo 8

En sık eser ödünç alan öğrencilerin eserleri sevmeme ve sevmeme nedenleri

Eserlerin sevilme nedenleri	n	Eserlerin sevilme nedenleri	n
Eğlenceli ve heyecanlı olması	5	Eserin okuduğunda anlamamaması	2
Öğretici olması/değerler eğitime yer verilmesi	4	Olumsuz unsurlara yer verilmesi	1
Konu ve anlatım tarzının kişiye uygun olması	2		

Tablo 8’e bakıldığında, kütüphaneden en sık ödünç alan öğrencilerin okumaktan hoşlandıkları eserler için sundukları gerekçelerin üç başlıkta toplandığı görülmektedir. Öğrenciler okumaktan hoşlandıkları eserlerin; eğlenceli ve heyecanlı olduğunu, konu ve üslup bakımından kendileri için uygun olduğunu ayrıca bu eserlerde öğretici konu ve unsurlara yer verildiğini ifade etmişlerdir. Örneğin Nihal, en sevdiği eserle ilgili açıklamasını “*Parıltı Perisi Parla. Çünkü içerisinde macera, heyecan ve eğlence var.*” şeklinde yaparak en sevdiği eseri eğlenceli ve heyecanlı bulduğunu ifade etmiştir. Toros ise en sevdiği eser ile ilgili “*Badem operasyonu. Köy kurtarıldı ve iyilik yapıldığı için.*” ifadelerini kullanmıştır. Nehir ise “*Küçük Kara Balık ve Mum Bebek. Anlatım tarzları bana uygun.*” diyerek görüş bildirmiş ve en sevdiği eserlerin üslup açısından kendisine uygun olduğunu ifade etmiştir.

Okunulan eserlerin sevilme nedenleri ile ilgili öğrenci görüşleri, iki başlıkta toplanmıştır. Bazı öğrenciler sevmeyen eserleri anlamadıkları için sevmeyenlerini belirtmişlerdir. Örneğin Zeren, “*Sadece birkaç tane var. A... K... Ç... A... (Eser adındaki her bir sözcüğün ilk harfleri), çünkü oradakilerin yaptıklarını okusam bile anlamıyorum.*” diyerek belirtmiştir. Çalışmadaki bir öğrenci ise eserde olumsuz unsurlara yer verilmesi gerekçesiyle eseri sevmeyenini belirtmiştir. Arzu isimli bu öğrenci görüşünü eser adı belirterek “*D... O... (Eser adındaki her bir sözcüğün ilk harfleri), içinde canavarların olması.*” şeklinde bildirmiştir.

Öğrencilerin Kütüphanelerden Beklentilerine İlişkin Bulgular

Bu bölümünde, “Son bir yıl içerisinde kütüphaneden en sıklıkla eser ödünç alan öğrencilerin kütüphanelerden beklentileri nelerdir?” şeklindeki araştırma sorusuna cevap aranmıştır. Bu araştırma sorusu, “Kütüphanelerden/Kütüphanelerdeki yetkililerden kitaplar ile ilgili isteklerin nelerdir?” şeklindeki görüşme sorusundan elde edilen bulgular ile cevaplanmaktadır. Öğrencilerin kütüphanelerden ve kütüphane yetkililerinden kitaplarla ilgili beklentileri, Tablo 9’da gruplandırılarak sunulmaktadır.

Tablo 9

Öğrencilerin kütüphanelerden beklentileri

Beklentiler	n
Kütüphanelerde daha fazla sayıda eser olması	4
Kütüphanelerde eğlenceli eserlere daha fazla yer verilmesi	3
Ödünç kitap alma sayı sınırının arttırılması	2
Kütüphanelerde ödüllendirmenin yapılması	1

Son bir yıl içerisinde kütüphanelerden en sık eser ödünç alan öğrencilerin kütüphanelerden ve kütüphane yetkililerinden istekleri dört grupta toplanmıştır. Öğrenciler kütüphanelerdeki eser sayısının arttırılmasını ve kütüphanelerde eğlenceli eserlere daha fazla yer verilmesini istemektedirler. Bu isteğe Meral’in “İlkokullara göre, heyecanlı kitaplar olmasını isterim.” şeklindeki isteği örnek verilebilir. Kütüphaneden eser ödünç alınırken tek seferde alınabilecek eser sayısının arttırılması ve sıklıkla eser ödünç alan üyelerin ödüllendirilmesi araştırmada ulaşılan istekler arasındadır. Örneğin, Kemal’in kütüphanelerden “Üç kitap almak yerine abartmadan istediğimiz kadar kitap alabiliriz. Çok kitap okursak bize hediyeler verilebilir.” şeklinde bir beklentisi bulunmaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonuçları, ilkokul ikinci sınıf öğrencilerinin en sık ödünç aldıkları eserler arasında ilk iki sırada “Saftirik Greg’in Günlüğü” ve “Türkiye’yi Geziyorum: Levent...’de/da” olduğunu göstermektedir. Bu eserlerden Jeff Kinney’nin “Saftirik Greg’in Günlüğü” adlı eserinde, başkahramanı Greg’in günlük yaşamda başından geçenler, çocuk gözüyle ve mizahi bir dille anlatılmaktadır (Erdal ve Yurtseven Yılmaz, 2018, s. 1126). Eser, 52. Kütüphane Haftası kapsamında kütüphanelerden alınan verilere dayanılarak kütüphanelerde en çok okunan iki eserden biri olarak seçilmiştir (Türk Kütüphaneciler Derneği, 2018, s. 4). “Saftirik Greg’in Günlüğü” ayrıca kurmaca günlüklerin çocuk ve gençlik edebiyatı alanındaki en önemli örneklerinden biri olarak gösterilmektedir (İskender, 2017, s. 415). Bu eser ve “Levent” serisi öğretmenler tarafından da 9-10 yaş grubundaki öğrencilerin okuduğu kitaplar arasında en çok okunan kitaplar içinde belirtilmektedir (Mazlum ve Mazlum, 2016, s. 11). Trim (2004, s. 187), ilkokulun ilk yıllarında çocukların konuşma becerileri, sözcük hazinesi ve okuma becerilerinin gelişmekte olduğunu, onların okumaya karşı ilgilerinin arttığını ifade etmektedir. Araştırmacı, bu yaşlarda çocukların resimli kitaplara karşı olan ilgisinin devam etmesinin yanı sıra daha uzun hikâye ve bilgi kitaplarına yönelmeye başladığını, mizahi eğlenceli şiirlerin yanı sıra şiirsel dille anlatılan hikâyelere ilgi duyduklarını belirtmektedir. Nitekim en sık eser ödünç alan öğrencilerin yazar tercihleri arasında da ilk iki sırada “Mustafa Orakçı” ve “Jeff Kinney” yer almaktadır. Bir başka ifadeyle, ilkokul ikinci sınıf öğrencilerinden kütüphaneden sıklıkla eser ödünç alan öğrenciler, okudukları eserlerin yazar bilgisinin de farkında olan çocuklardır. Her iki yazar da temel kaynağı çocuk ve çocukluk olan, hem çocukların hayal dünyasına uygun hem de çocuk gerçekliğini yansıtan eserler ortaya koymaktadırlar (Şirin, 2007, s. 16). Diğer taraftan 190 ilkokul birinci sınıf öğrencisinin eser tercihlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan araştırmada (Mohr, 2003, s. 163, 169) mevcut araştırmadan oldukça farklı sonuçlar elde edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık

olarak yarısının (%46) Simon'un (2001) "Hiç Kimsenin Sevmediği Hayvanlar" isimli eseri tercih ettikleri belirlenmiştir. Eser içeriğine yönelik tanıtım bilgileri incelendiğinde, eserin kükreyen, keskin dişleri olan, çingiraklı yılanların, zehirli dişlerin olduğu 26 vahşi hayvanın fotoğrafları eşliğinde, doğanın en yanlış anlaşılabilir hayvanları hakkındaki gerçeği ortaya koyarak okurun doğanın en vahşi ve etkileyici hayvanları hakkında gerçekten ne düşündüğüne kendisinin karar vereceği bir anlatım sergilendiği görülmektedir. Ayrıca aynı araştırmada birinci sınıf öğrencilerinden sadece 15 öğrenci (%12), kitabı tercih etme nedeni olarak resimli olmasını belirtmiştir. Oysa öğrencilere sunulan dokuz kitabın tamamı uzmanlar tarafından belirli ölçütlere uygunlukları doğrultusunda belirlenen eserlerdir. Bununla birlikte Zeynep Cumali, Mavisel Yener, Behiç Ak, Sevim Ak, Fatih Erdoğan, Aytül Akal gibi Türkiye'nin en sevilen ve en çok okunan yazarlarının (Gürbüz, 2014, s.79; Koç, Yıldız ve Coşkun, 2015, s. 695; Lüle, 2007, s. 26; Ungan ve Demir, 2016, s.46; Uzuner Yurt ve Şimşek, 2016, s. 474) mevcut araştırmaya katılan çocukların tercihleri arasında yer almaması bir yandan öğretmenlerin bu eserleri çocuklarla buluşturamamaları ile açıklanabileceği gibi diğer taraftan araştırma kapsamındaki çocuk kütüphanelerinde çocuklara okumaları için önerilen yazarlar arasında yer almaması ile de açıklanabilir. Bir başka neden olarak da akran etkileşiminin kitap seçimlerine yönelik etkileri olarak görülebilir.

Bu araştırma ile kütüphanelerden en sık eser ödünç alan öğrencilerin son bir yıl içinde ödünç aldıkları eser sayısının 12-125 arasında değiştiği belirlenmiştir. Karatay'ın (2010, s. 467) Ankara ve Bolu'da altı farklı okulda öğrenim gören 650 ortaokul öğrencisiyle yürüttüğü araştırmada, son bir yılda öğrencilerin %6,9'unun hiç kitap okumadığı, en çok kitap okuyan 50 öğrencinin de (%7,6) 16-20 kitap okuduğu belirlenmiştir. Kütüphanelerden en çok eser ödünç alan ve okuma sıklıklarıyla yaşam boyu öğrenen olma isteklerini ortaya koyan ilkökul ikinci sınıf öğrencilerinin tamamı, okurken sessiz bir ortama gereksinim duyduklarını belirtmişlerdir. Bunun için görüşme yapılan öğrencilerin yaklaşık olarak yarısının kütüphaneyi tercih etmiş olması, bir yandan öğrencilerin okumak için en uygun ortam olarak kütüphaneleri gördüğü ve kütüphanelerin sessiz olduğu şeklinde yorumlanabileceği gibi diğer taraftan öğrencilerin ev ortamlarının veya öğrenim gördükleri okul ortamlarının bu şartları sunmadığı şeklinde de yorumlanabilir. Bu bağlamda okullarda öğrencilere okumak için gereksinim duydukları sessiz ortamların sunulmasıyla özellikle de okuma kültürünün edinimi bakımından en önemli bileşenlerden biri olan okulların bu işlevi daha etkin bir şekilde yerine getirmesiyle mümkün olacaktır.

Kütüphaneden en sık eser ödünç alan ilkökul ikinci sınıf öğrencilerinin sevdikleri ve sevmedikleri eserler önemli ölçüde farklılık göstermekle birlikte eserleri sevmeye ve sevmeme nedenleri arasında benzerlikler bulunmaktadır. Bir başka ifadeyle eser tercihleri farklılık gösterse de öğrencilerin eserlere yönelik duyguları benzerlik göstermektedir. Trim (2004, s. 113) tarafından belirtildiği gibi öğrencilerin üçte birinin eseri sevmeye nedeninin eğlenceli ve heyecanlı olması, tam da yaşları itibarıyla eğlenceli ve mizahi konuların işlendiği kitaplara ilgi duydukları bir dönemde olduklarını doğrulamaktadır. Bahar, Kaya ve Bahar (2016, s. 57) hem üstün zekâlı öğrencilerin hem de üstün zekâlı olmayan öğrencilerin en çok heyecan içeren macera kitaplarını tercih ettiklerini tespit etmiştir. Diğer taraftan öğrencilerin sadece dörtte biri eserleri sevmeme nedenini belirtmiştir. Bu durum, kütüphanelerden en sıklıkla eser ödünç alan öğrencilerin, okumayı seven öğrenciler olmalarından kaynaklanabileceği gibi kütüphanelerin çocuklara hoşlanacakları türde eserler sunmasının da bir sonucu olabilir.

Okuma kültürünün edinimi, uygun materyallerin yanında çeşitli türlerin okunmasının günlük yaşamın bir parçası olmasını gerektirir (Stranger-Johannessen, 2014, s. 92). Bu nedenle Heale'nin ödünç alabilme ve öğrenme için kütüphanelerde yeterli sayı ve çeşitlilikte kaynak sunulması ile Clark ve Rumbold'un okumanın yaşam boyu öğrenme ve boş zaman etkinliği olarak desteklenmesi gerektiği ifadeleri (aktaran Doiron ve Asselin, 2011, s. 111) okuma kültürünün ediniminde göz önüne alınabilir. Araştırmaya katılan öğrencilerin

kütüphanelerden beklentilerinde ilk iki sırada kütüphanelerdeki eser sayısının artırılması ve kütüphanelerde eğlenceli eserlere daha fazla yer verilmesi bulunmaktadır. Bu sonuçlar çalışma kapsamına alınan kütüphanelerin dermelerinde eser sayısının artırılması ve çocuklara yönelik dermede çocuklar tarafından eğlenceli bulunan çocuk edebiyatı eserlerine daha fazla yer verilmesi gerektiğini göstermektedir. Öğrencilerin kütüphaneden beklentileri karşılandığında aslında mevcut olandan daha fazla eser okuyabilecekleri düşünülebilir. Çocukların okuma becerilerinin gelişimini desteklemek için okulun ilk yıllarından itibaren onların çocuk kütüphaneleri aracılığıyla bir çevre edinmeleri sağlanabilir. Böylelikle kütüphane müdavimi olan çocuklar, bu çevrede kütüphane etkinlikleri aracılığıyla okuma kültürünü edinerek kendileri için yaşam boyu öğrenmenin kapılarını sonuna kadar açabilirler.

Kaynakça

- Akman, İ. ve Akman, N. (2017). Çocuk ve gençlerde okuma alışkanlığı sorunu: Okul kütüphanelerinin işlevselliğine bir bakış. *Türk Kütüphaneciliği*, 31(2), 281-285. Erişim adresi: <http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/download/2799/2745>
- Alaca, E. (2015). Trabzon'da halk kütüphaneleri ve halk kütüphanelerinin şehir kültürüne katkısı. Erişim adresi: <http://acikerisim.ybu.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/278/482731.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Alkan, N. (1992). Üniversite kütüphanesi sisteminde kütüphaneci-kullanıcı etkileşimi. *Türk Kütüphaneciliği*, 6(3), 133-141. Erişim tarihi: <http://tk.org.tr/index.php/TK/article/viewFile/1259/1253>
- Altay, A. ve Todorova, T. (2016). Bilgi toplumuna geçiş sürecinde Türkiye’de ve Bulgaristan’da halk kütüphaneleri: Karşılaştırmalı bir araştırma. *Turkish Studies*, 11/2, 1-28. doi: 10.7827/TurkishStudies.8823
- Altay, A., Todorova, T. ve Dursun, B. (2013). Halk kütüphanelerinde çocuklara ve gençlere yönelik yenilikçi bilgi hizmetleri: Türkiye’de durum. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 186-201. Erişim adresi: <http://acikerisim.kirklareli.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/20.500.11857/123/2013-2.html.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Aytaş, G. ve Altunbay, M. (2016). İlköğretim öğrencilerinin okuma profilinin “okuma eğilimleri” bağlamında incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(14), 165-190. Erişim adresi: <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/281647>
- Bahar, A., Kaya, A. İ. ve Bahar, F. (2016). Üstün zekâlı olan ve olmayan ilköğretim öğrencilerinin okuma tutum ve tercihlerinin karşılaştırılması. *Eğitim ve Bilim*, 41(187), 45-61. doi: 10.15390/EB.2016.4595
- Bayram, O. (1990). *İlkokul çağı çocuklarının okuma alışkanlığı ve Yenimahalle ilçe halk kütüphanesi gezici kütüphane hizmeti* (Yüksek Lisans Tezi). Erişim adresi: <http://www.bbytezarsivi.hacettepe.edu.tr/jspui/bitstream/2062/522/1/46.pdf>
- Cengiz, E. (2017). *Halk kütüphanelerinde derme geliştirme politikaları: Türkiye’de halk kütüphaneleri üzerine bir değerlendirme* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Cevher, N. (2015). *Ankara’daki halk kütüphanesi çocuk bölümlerinin çocukların okuma alışkanlığındaki rolü* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Coşkun Sayer, R. (2007). *Çocuk kütüphanelerinde elektronik yayınların kullanımı ve yaygınlaştırılması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Devrimci, H. (1993). *İlkokul 5. sınıf çocuklarında okuma alışkanlığının incelenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Doiron, R. ve Asselin, M. (2011). Promoting a culture for reading in a diverse world. *IFLA journal*, 37(2), 109-117. doi: 10.1177/0340035211409847
- Durualp, E., Durualp, E. ve Çiçekoğlu, P. (2013). 6-8. sınıftaki öğrencilerin okumaya ilişkin tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 159-174. Erişim adresi: <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/253940>
- Ekici, S. (2014). *Ankara'daki anaokullarının okuma alışkanlığına hazırlık yeterlilikleri açısından değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erdal, K. ve Yurtseven Yılmaz, H. (2018). Saftirik Greg'in Günlüğü serisinde okul yaşamı. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(2), 1126-1147. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/503692>
- Ersoy, A. (2009). *Yaşam boyu öğrenme ve Türkiye'de halk kütüphaneleri* (Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gönen, M., Temiz, N. ve Akbaş, S. C. (2015). Erken çocukluk döneminde çocuk kütüphanelerinin rolü ve önemi: Bir kütüphane programı örneği, *Milli Eğitim Dergisi*, 208(44), 76-90. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/441341>
- Gürbüz, M. (2014). IFLA-Ülkelerin en iyi on resimli çocuk kitapları listesi projesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 28(1), 79-87. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/811309>
- Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği (2012, 11 Ocak). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 28170). Erişim adresi: <http://www.kygm.gov.tr/Eklenti/5,halkkutuphaneleri-yonetmeliği-11-01-2012-resmî-gazetepdf.pdf?0>
- Hashempour, L. ve Sapchi, A. T. (2015). Okul kütüphanelerinde renk etkileri ve önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 208(44), 51-60. Erişim adresi: http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/208.pdf
- IFLA. (2011). IFLA çocuk kütüphanesi hizmetleri için ilkeler (B. Yılmaz ve S. Ekici, Çev.). *Türk Kütüphaneciliği*, 25(4), 545-552. [Orijinal kaynağın yayın tarihi, 2003]. Erişim adresi: <https://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/viewFile/430/422>
- International Reading Association. (2010). Sparking the imagination: Dolly Parton's Imagination Library program presents 25 millionth book. *Reading Today*, 28(1), 2. Erişim adresi: <http://0212ut4jm.y.http.eds.a.ebscohost.com.proxy.uludag.deep-knowledge.net/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=7&sid=290afe44-2533-4a05-8784-31f0ba52a9c8%40sessionmgr4006>
- İnce Samur, A. Ö. (2017). Okuma kültürü edinme sürecinde "ilkokul dönemi (6-10 yaş)". *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 50(1), 209-230. doi: 10.1501/Egifak_0000001393
- İskender, H. (2017). Günlük türünün Türkçe öğretiminde kullanım olanakları üzerine bir değerlendirme: Zlata'nın günlüğü örneği. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 413-423. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/351415>
- Karadeniz, C. (2011). Dünyada çocuk kütüphaneleri ve Japonya örneği: Bunko. S. Sever, C. Aslan, Ö. Kanat Soysal, S. Canlı, Ş. Önal, B. Çıldır, S. Karagül, B. N. Doğan, Ö. İnce Samur (Yay. Haz.), 3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* içinde (s. 841- 847). Ankara: COGEM.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi* (17. bs.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karataş Ateş, E. (2013). *Çocukların bilgi arama davranışlarının analizi ve çocuklara yönelik elektronik bilgi kaynakları içeren bir veritabanı tasarımı* (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karatay, H. (2010). İlköğretim öğrencilerinin okuduğunu kavrama ile ilgili bilişsel farkındalıkları. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27(27), 457-475. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/157003>

- Keseroğlu, H. S. (1989). *Halk kütüphanesi politikası ve Türkiye Cumhuriyeti'nde durum*. İstanbul: Türkiye Kütüphaneciler Derneği İstanbul Şubesi.
- Koç, K., Yıldız, S. ve Coşkun, R. (2015). Çocuklar resimli çocuk kitaplarındaki resimleri nasıl yorumluyor? Behiç Ak'ın "Uyurgezer Fil" kitabı ile yapılan görsel okuma üzerine bir araştırma. *Turkish Studies*, 10(4), 687-706. doi: 10.7827/TurkishStudies.7747
- Kurulgan, M. ve Çekerol, G. S. (2008). Öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 237-258. Erişim adresi: <https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11421/329/544378.pdf>
- Kütüphane Hizmet Esasları Genelgesi. (2012). *Mevzuat (genelgeler)*, Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı. Erişim adresi: <http://teftis.kulturturizm.gov.tr/TR,14009/genelgeler.html>
- KYGM. (2018). 2017 yılı istatistik bilgileri, Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı. Erişim adresi: <http://www.kygm.gov.tr>
- Lüle, E. (2007). Yedi farklı çocuk kitabının çocuk yazını ilkelerine uygunluğunun değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(14), 17-30. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/92341>
- Mazlum, Ö. ve Mazlum, F. S. (2016). İlköğretim 4. sınıf ders kitaplarının görsel tasarımına yönelik öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 4(1), 1-18. doi: 10.7816/sed-04-01-01
- Mohr, K. A. J. (2003). Children's choices: A comparison of book preferences between hispanic and non-hispanic first-graders. *Reading Psychology*, 24(2), 163-176. doi: 10.1080/02702710308231
- Nergis, A. (2011). Okuryazarlık kültürü ve değişen okuryazarlık türleri. *International Online Journal of Educational Sciences*, 3(3), 1133-1154. Erişim adresi: <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423904367.pdf>
- Önal, H. İ. (2006). Türkiye'de basımcılık ve yayıncılık bilgi hizmetlerine etkisi: Tarihsel araştırma. *Bilgi Dünyası*, 7(1), 1-22. Erişim adresi: <http://bd.org.tr/index.php/bd/article/viewFile/280/275>
- Önerli, S. (1967). Çocuk kitapları ve çocuk kütüphaneleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 16(3), 209-212. Erişim adresi: <http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/1977/1949>
- Sevmez, H. (2009). *Türkçe öğretmen adaylarının okuma alışkanlığı ve kütüphane kullanımı üzerine bir inceleme (SÜ Eğitim Fakültesi örneği)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Simon, S. (2001). *Animals nobody loves*. Seastar. [Elektronik sürümü]. Erişim adresi: https://play.google.com/books/reader?id=_7x9ZRYPBJEC&hl=tr&printsec=frontcover&source=gbs_atb_hover&pg=GBS.PA6
- Stranger-Johannessen, E. (2014). Promoting a reading culture through a rural community library in Uganda. *IFLA journal*, 40(2), 92-101. doi: 10.1177/0340035214529732
- Şirin, M. R. (2007). *Çocuk edebiyatına eleştirel bir bakış*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Thompson, L. S. (1952). *Türkiye'de kütüphaneleri geliştirme programı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi. Erişim adresi: <http://212.174.157.46:8080/xmlui/bitstream/handle/11543/1167/197401910.pdf?sequence=1>
- Trim, M. (2004). *Growing and knowing: A selection guide for children's literature*. München: Die Deutsche Bibliothek.
- Türk Kütüphaneciler Derneği. (2018, Mayıs 21). *Ekim 2014 - Ekim 2016 (27. Dönem) Faaliyet Raporu*. Erişim adresi: http://kutuphaneci.org.tr/wp-content/uploads/27_DonemFaaliyetRaporu.pdf
- Ungan, S. ve Demir, E. (2016). Günümüz çocuk edebiyatı yazarları ve eserleri üzerine bir inceleme. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 1(1), 40-65. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/315588>

- Uzuner Yurt, S. ve Şimşek, T. (2016). Sevim Ak'ın öykülerinin eğitsel değerleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(4), 474-488. doi: 10.16916/aded.267382
- Yağcı, Y. (2007). Çocuk ve gençlerin kitaba ulaşmasındaki köprüler. *Türk Kütüphaneciliği*, 21(1), 62-71. Erişim adresi: <http://tk.org.tr/index.php/TK/article/view/22/23>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5. bs.). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yılmaz, A. (2008). Okulöncesi çocuklara yönelik kütüphane hizmetlerinin önemi ve başarılı bir kütüphane örneği. *Türk Kütüphaneciliği*, 22(2), 169-186. Erişim adresi: <http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/406/398>
- Yılmaz, B. (2000). Çok kültürlü toplumlarda etnik azınlık çocuklarının okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları. *Türk Kütüphaneciliği*, 14(4), 451-465. Erişim adresi: <http://tk.org.tr/index.php/TK/article/viewFile/697/694>
- Yin, R. K. (1994). *Case study research: Design and methods* (2. bs.). Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Yurttabir, M. (1956). İstanbul Ragıp Paşa Çocuk Kütüphanesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 5(1), 49-52. Erişim adresi: <http://tk.org.tr/index.php/TK/article/viewFile/2207/2175>

Summary

Children's libraries are considered as one of the most effective environments through which children participate in social life (IFLA, 2011; Yılmaz, 2008), develop the habit of reading (Devrimci, 1993) and life-long learning skills (IFLA, 2011). Those employed at children's libraries should be equipped to offer books according to the tastes and wishes of children, to give them freedom to choose their own books and to guide them where necessary. Maintaining the culture of literacy in the society depends on enabling children to gain the habit of using libraries (Nergis, 2011). One of the steps towards this is to offer a library environment which children can enjoy. Children can use libraries effectively in terms of reading for the first time at second-grade level. That said, this study aimed to determine the reading preferences and expectations of second-grade students in primary schools from libraries. In that sense, it seeks to answer the following questions:

1. How frequently do the students use the books at libraries?
2. What are the reading preferences of the students who frequently borrowed books from libraries in the last year?
3. What are the expectations of the students who borrowed the most books from libraries in the last year?

It employed a holistic, multi-case study design, which is one of the case study designs. Interviews were planned to be made with a total of 15 students, five students who most accessed to each of the three libraries selected by the researchers through criterion sampling method. However, as the parents of three students did not give the necessary permission for the interview, the study was performed with 12 second-grade students. The reading preferences and expectations of the students from libraries were determined by one of the researchers through face-to-face interviews. The data were analysed by means of descriptive analysis method.

The primary school second-grade students who borrowed the most books from libraries prefer libraries and their own bedrooms to read books. Some students report that they can read books at any quiet environment.

All of the students who prefer libraries to read books justify their decisions by the fact that libraries are quiet. The students who prefer their own bedrooms state that their bedrooms are quiet, that they feel comfortable there and that their bedrooms are the most suitable environment for reading. Further, they want the libraries to increase the number of books they offer and to offer more entertaining books. All of the second-grade students, who borrowed the most books from libraries and indicate the desire to become a life-long learner considering their frequency of reading, report that they require a quiet environment to read. The finding that almost half of the students interviewed prefer libraries for reading can be interpreted in two ways. Firstly, the students consider libraries as the most suitable environment for reading and libraries are quiet. Secondly, the students do not believe that their homes or schools do not meet the necessary conditions to read.

The two expectations most commonly articulated by the students are that libraries should increase the number of books they offer and offer more entertaining books. These expectations emphasize the need to increase the number of books in the collections of these libraries and to include more children's literature works in children's collection, which are considered entertaining by children.